

S. Csoma János

Mozgásban

Indíték végén
cél a befejezés,
vagy a befejezetlen
múlt hatástalansága
ró karcot a végtelen
ég végtelen kékségének
rideg falára.

Vesztes

Fejét korona
nem ékíti
a győztes nem ő –
feláldozandó bárány.
Vérében fürdő
látóhatárként
tárgyul a múlt.

Rovás

Egy-egy kövér pontot
mindenfelé hagyta
végül girbe-görbe
vézna ösvényt kaptál.

Kitelt

vége, vége, vége, vége
tüzét a tűz tűzben elégte
kihűlt, kihűlt, kihűlt a vére
kitelt, betelt vége, egésze
nézd meg, lásd meg, hogy mi lett a volt ?
Életét felélte a holt.

Mi van ott ?

Lidérces álmod
hozol magaddal
el nem mondhatod
egyszerű szavakkal
ha napra fordult
éjednek sötétje
s újra betölti
szíved a béke
már nem riaszt
de hogyha jó az est
ismét vibrálni kezd
a félsz.
Idegrendszered
felajzottan várja
mit vetít ki
az elme nemsokára -
ezen időben
nem magadnak élsz
kinek ?
Ki fejt meg ?

Kérelem

a kort ne mindig
kifejezni törekedjünk,
inkább a kifejezett kort
próbáljuk elfogadhatóbbá,
elviselhetőbbé varázsolni.

Véd

ne feledd a hont,
hol a hős ha kellett
naponta szablyát vont.

Szabadon

Ő rám bízta, hogy mit teszek
írhatok ypszilonokat, xeket
hathatnak mesék, filozófiák
követhetek nőt, követhetek hibát
Ő rám bízta. Éljek vele ?
Vagy fulladjak bele ?
Szélte, hossza, mélysége van.
Mégfogható, szagolható, mindenható.
Figyelsz ? Uram !
Lehetőségek garmada.
Elég a fele ? Harmada ?
Ujjongj ! Hidd el,
hogy mind tiéd.
Fentről csöpögtették beléd.
Ő rád bízta, hogy mit teszel
mértéket veszel ? Nem veszel ?
Tedd a zsebedbe két kezed
ezt a rövidke életet
így is , meg úgy is élheted.

Kis Pál István

Jól mondod szép Montague!

– *Mondd, drágám* – ül váratlanul a diófa alatti ácsolt pad karfájára Júlia, – *tulajdonképpen mit szeretsz azon a boron? Mindig is érdekelt, de most valahogy kikívánczok belőlem. Kikapós lehet a kedves, hogy folyton őrizgetned kell* – fűzi még hozzá kajánul mosolyogva.

A férfi leteszi öblös poharát a kerti asztalra. Az üvegkehely árnyéka a lenyugvó nap fényében, épp olyan, mintha a benne lévő bor ejtett volna foltot a terítőn. Valamikor a boldog idők kezdetén, a felsővárosi Capulet-ház kertjében, igen, ahová a szüreti multság után kissé talán kapatosan bemászott, és kamaszos zavarában minden mondat után belekortyintott a kulacsába, ott... igen, ott kérdezte tőle ezt az akkor még naiv hajadon, ha nem is ezzel a kaján felhanggal. Akkor, ha még egyáltalán jól emlékszik a történetekre, azzal vágta ki magát, hogy a tüzet szereti benne, az olthatatlan szerelmes hevületet! Vajon mi ütött Júliába? Harminc év után ilyet kérdezni, micsoda butaság ez? Felnéz az asszonyra, szemeiben a harag tüzét keresi, de csak az a huncut csillogás játszik a tengerkékből, amellyel bármikor képes őt ölére vonni. Most is valami ilyesmire készül, jelzi combjának szelíd dörgölődésével. Szóval évődik, nyugtázza mosolyogva... no, csak lássuk!

– *Ezt kérdezed?* – int fejével az asztalra tett pohár felé. Tudja persze a választ, de időt kell nyernie, hogy belegondolhasson a váratlan kérdésbe.

Júlia kissé álmatagon nézi a félig telt poharat. Emlékszik, hogyan emlékezne a hajdani kertre, a kipirult arcú legényre, a boros kulacsára, amelybe kissé félősen belekortyolt bizony ő is, vágyva arra a tűzre, a boldogító szép szenvedélyre, a szerelemre. Az a tűz, az ölelkezésnek az a vágya kísérti őket azóta is minden pohárban. Azért persze, ha jobban belegondol, kicsit fél a férfi választától, harminc esztendő hosszú idő, talán mégse kellene tréfálkozni a dologgal. De most már mindegy...

– *Igen, most például ezt* – veszi kezébe, majd emeli megnedvesített ajkához, az ura poharát.

– *Ez a bor* – néz a férfi hunyorogva az emelkedő pohár felé – *az én szőlőm szűrt leve, az én asztalom dísz, az én szerelmes munkám jutalma.*

Még apja, az öreg Montague íratta rájuk ezt a négyszázharminckét négyszögölt a kis présházzal, legyen hol meghúzni magukat, míg összejön a panellakásra való. Az első húsz évben, apja példáját követve, a bort is maga szűrte, ma már csak a szőlőt műveli. Munkának elég az is. A nyarakat és a hétvégeket töltik itt, az asszony gondja a veteményes, a tenyérnyi virágoskert, az övé a szőlő meg az időközben komfortos nyári lakká bővített tanya csinosítgatása. Esténként különösen szeretnek itt, a diófa alatt üldögelni, szellősebb, hűvösebb, nyugalmasabb, mint a lakótelep, a

betonsivatag. Amikor rájuk köszön az ősz, a kékszőlők bársonyos bogójú termését becseréli Benvolionál, a jeles gazdánál, aki a borból s a borért él, jobban is ért hozzá. Így aztán van minden évben vagy száz palack, igaz, nem maga szúrta, mégis sajátjaként kínálható bora.

– *No, igen, a tied!* – borzolja meg tréfásan a férfi göndör, bár már kissé őszesen ritkuló haját. – *Mégis, tudni szeretném, s eltanulni tőle a csábítás titkát.*

– *De hiszen tudod, tudnod kell, ez egy Kékfrankos! Hosszúnyeletű, áradó tüzü, telten szép testű bor, az íze meg amolyan szilvaféle, édesköménnyel és virágillattal fűszeres.* – Látva, hogy az asszony szokása szerint belekóstol a poharába, még hozzászól – *Ha jól tudom, neked is kedves.*

– *Mindössze ennyi lenne az ő nagy titka?* – bámul a pohárba némi csalódottsággal, majd egy újabb, az utolsó korty felhőrpintése után, átható tekintettel mélyed a férfi szemébe. – *Egyszerűen csak kedves? Semmi több?*

– *Ennyi egy bortól nem elég?* – néz vissza az asszony kérdése mögött rejlő szándékot fürkészve. – *Mi más kellene még?*

Van Júlia kérdő tekintetében valami kihívó elszántság. Már a múltkor, Benvolio borainak kóstolgatása közben, feltűnt neki, hogy a sorra vett tételek dicséretétől az asszony arca újra meg újra elkomorult. Aztán, amikor a megízlelt borok egy némelyikének kecsességéről, légiesen megejtő kelleméről esett szó, szúrós kis villanások gyúltak a szemében. Sose látta féltékenynek, de akkor mintha... Na, nem, hessenti el a gondolatot, ez képtelenség... nem vall rá!

– *A minapi mustrán nekem úgy tűnt* – forgatja meg a poharat arcával a töprengőt mímelve –, *csak javíts ki, ha tévednék* – teszi hozzá, ügyesen nyitva hagyva a kiskaput Júlia –, *Benvolio barátod pincéjéből kerülhetne ennél csinosabb, s tán kecsesebb bor is!*

Itt és most nem szeretné felemlgetni, de a legénykori néhány kilengéstől eltekintve, férfiként maradt a bölcs a mértékkel iszogatók táborában. Azon az első estén se volt benne több, mint amennyi a bátorsághoz feltétlenül kellett. Azután már többé nem láthatta őt italosnak se Júlia, se más. Mégis folyton aggodalmaskodik, kérdegetve, hogy nem lesz sok, drágám, nem fog megártani, kedves? Lehet, hogy valójában nem is az iszákoskodástól szeretné távol tartani.

– *Kékfrankos bora nincs jobb* – próbálja a maga részéről lezárni a magyarázkozást –, *más fajtára meg soha, még gondolni se gondoltam.*

– *Miért nem?* – makacsodik Júlia. Pedig amikor az öreg Capulettól elhanyagolt kis telken az elvadult tőkék helyére újakat kellett telepíteni, a borok gondos végigkóstolását követően, együtt választották ki ezt a fajtát. Erre még persze emlékszik, de most mást szeretne hallani. Igazán nem tudja, mit, de valami egészen mást!

– *Azon a hat csemegetőként kívül csak kékfrankos szőlőm van* – tölt újra, ezúttal már két pohárba a férfi, vigyázva a terítőre is, a hanghordozásra is –, *ezzel a fajtá-*

val kötöttem össze az életemet, ezt oltogattam, nevelgettem, ebből csináltam bort, amíg magam csináltam, és némiképp már azt is árulásnak éreztem, amikor másra hagytam a bor elkészítését.

Valami különös megindultságot jelez a hangja. Az asszony érzi, de nem hátrál. Látszik rajta, hogy ennek a bornak a titkát tényleg szeretné végre megfejteni. Hirtelen mozdulattal felkel a karfáról, felveszi az egyik poharat, majd széles ívben emelve viszi magával, mintha táncolna vele, be a tanyába, ahonnan kisvártatva egy nagy tál cseresznyével tér vissza. Ezúttal a szemközt üresen álló pad karfájára telepszik. Egyik kezében pohár, a másikban maréknyi cseresznye, teste telten is izgató, tartása nemes, mint az istennőké. Megvárja a férfi tekintetében az elismerés, a hódolat jelét, mielőtt folytatná.

– Összekötted vele az életedet, mint egy asszonnyal? Éppen, mint velem – csetint a nyelvvel –, ez igen, ez már felér egy, persze leginkább a bornak címzett, vallo-mással. A hűséged lenne a titok nyitja? Vagy a megszokás, a beletörődés?

Most nyilván azt várja, hogy hevesen tiltakozzak – morfondírozzak, az asszony combján felejtve a tekintetét. Júlia így, közeledve az ötvenhez is, szép és kívánatos. Sose gondolt rá, mint valami megunt portékára, sose feküdt mellé pusztá megszokásból, vagy lemondó beletörődéssel. Vajon mások is, a bámuló férfiak, meg az epés megjegyzésekre egyébként különösen hajlamos nők is ilyenek látják? Az a néhány fölös kiló, a ráncok a szemek körül, a szájszögletben, a csontosodó kéz- és lábfejek mások szemében sem zavarják az összképet? Igen, a borához s az asszonyához fűződő viszony illetén összemosása ellen tiltakoznia kellene. Ha mástól hallaná mindezt, talán meg is tenné... de így, hogy Júlia mondja, a tiltakozás valamiféle védekezésnek, s ami rosszabb, szabadkozásnak hatna.

– Sose gondoltam rád úgy, mint a borra – nyúl kezével a cseresznyéstál felé –, és a borra se gondoltam úgy soha, mintha rád gondolnék. Ezt a cseresznyét sem azért kóstolgom, mert az alakja emlékeztet az ajkadra – teszi hozzá, mintegy a nyomatek kedvéért –, és amikor cseresznyézek, nem a csókjainkat szeretném megidézni.

– Amikor Benvolióra bíztad a szőlőd levének szűrését és borrá érlelését, hűtlenségnek érezted – köszön vissza Júlia szeméből a bormustrán már látott villanás –, amikor mások borait kóstolgom, az nem olyan, mintha helyettem más nőket ölelgetnél?

– Csak annyira, amennyire hűtlenség a cseresznyefánkkal szemben, ha a piacon végigkóstolom a kofák cseresznyekínálatát, netán megdicsérem, ha találok köztük szépet, pirosat és olyat, melynek a húsa édesen is roppanós.

– A bor azért mégis csak más – kap a férfi szavába Júlia türelmetlenül – nem egyszerű gyümölcs, amely különösebb gondoskodás nélkül is megterem az út menti fákön. A férfiak viszonya a borhoz misztikusan személyes. Apám például az olasz-rlingre esküdött, és a családunk asztalára soha nem került más ital, Montague

papa, tudtommal, a Kadarkával volt ugyanígy. Csak van egy titok, egy különös delej a borban, amely ezt a kapcsolatot ilyen kitartóvá és megfellebbezhetetlenné teszi!

– *Van, persze, hogy van* – ragadja vissza a szót a férfi –, *de az nem valamiféle Isten és ember előtt tett eskü, mint a házasság, és ha belegendolsz, nem is csak a férfit tartja büvökörében. Hogy az olaszrizling a Capulet-ház, a kadarka meg a Montague család kiválasztott bora legyen, kellett bizony az asszonyok, anyáink megszentelő egyetértése is. Ha jól emlékszem, így van ez a mi borunkkal, ezzel a Kékfrankossal is. Benvolio a barátom, de a borunk elkészítését nem ezért bíztam rá, hanem azért, mert közel s távol ő az egyetlen, aki a kékfrankosszürettel megvárja a novembert, és gondosan leválogatja a szőlőt, mielőtt darálóba tenné. Nagy gonddal és figyelemmel kezeli, hogy nekünk minden évben megfeleljen. Mert különösen finom és igen ritka bor ez.*

– *És a többi bor* – fordul el furcsán csillogó szemmel az asszony –, *azok a kecsesek, elegánsak és behízeltők, adnak, adhatnak ennél többet, jobbat? Olyan hévvel dicséred őket, hogy az maga a beismert hűtlenség..*

A férfi kissé fanyarul elmosolyodik. Ez van hát a kérdések mögött, ez a talán öntudatlan, ez az önnön félelmeiből táplálkozó gyanakvás, a féltékenység. Sose gondolt arra, hogy ez a gyönyörű asszony fél, fél, hogy elveszítheti őt. Szinte hihetetlen. Szeretné megölelni és magához szorítani, de mit mondjon neki, hogy ne hasson buta magyarázkodásnak? Hivatkozzon az apósára meg az apjára, a két öregre, akik, míg éltek, Benvolio apjának városi csapszékében, nagy és örök ellentétüket félretéve, majd minden hétvégén végigkóstolták a borvidék fehér- és vörösbor kínálatát? Vallja be, hogy férfiszemével ma is szívesen elnézegeti a szép nőket, a maga mértéktartó módján, szívesen kóstolgatja a pompás borokat, anélkül, hogy sóvárogna utánuk? Már Júlia miatt is méltatlannak tartaná az efféle magyarázkodást.

– *Nem adhatnak se többet, se jobbat* – tölt újra a megürült poharakba, majd felállva az ácsolt padról Júlia mellé lép –, *megmutathatják teljes szépségükben s tán valamelyest meg is kedveltethetik magukat, de többet, jobbat adni nem tudnak, mert mindegyik más, mindegyik egy másik szerelem bora. A mi borunk titkát a többi nem tudhatja, merthogy az a titok mi vagyunk. Mi vagyunk az a szerelem, amely nem lobban el néhány hét, hónap vagy év után, amely képes mindent legyőzni, túlélni, amely örök és halhatatlan. A többi szerelem legfeljebb a részünk lehet, mert mi a teljesség vagyunk. A mi borunk ennek a szerelemnek a bora.*

Júlia érzi csípőjén a férfi kezét, nyakán, mint hűvös szellőt, a leheletét. Felegyenesedik, lassan egész testével az ura felé fordul, hogy viszonzozza a csókját, az ölelését.

– *Jól mondod, szép Montague* – suttogja halkán a fülébe –, *hogy is gondolhattam mást, erről a szilvaféle ízről, az édeskömény és a virágok illatáról?*

Györffi Réka

Betoncsend

Hajtjuk a percet konokul.
Buborékba puffadt az aszfalt,
Csontosodik a magány.
Felriasztott denevérek
buknak a kőpárkány alá.

Holttér

Felhők gördülnek lefelé,
a lebegés kerülhető még
sok-sok évszázad kimarad.
Az örök bokrán elámulva,
lefordulunk trónusainkról.

Magasan

Torkán akadt kitelt időnek,
pörgésbe –zajba beleájult
a nappal szemben mit se látott,
s zuhant a középpont felé.

Agyag és zsíros műanyag
tölti ki pórusainkat.
a lépcsőzetes pusztulásban
kaviccsá zsugorodunk.

Genius loci

(olaj, vászon, 2015)

Demeter József

Természetünk természete

1.

SlágeriÁDÁM Évá/k/nak...

Az irodalomnak már funkciója sincsen –
Édenkerti szirmokra írt verseimben...,
Kincsem?!

Ősszel? Hogyha lehullnak a versek,
A vándormadarakkal én is neki-
Keservedek,

„De tavaszodván, ha sóhajt a rét” – jövők.
Hajnalcsillagos szirmokra égiséget költök,
Mert!

A nyár szívfacsaró, a tél szmogos, hótlan,
Napszentületes tavaszba behonvágyódtam,
Ám! Lett-légyen

Ötödik évszakom – funkcióját, hogy s mint éljem?
Kéknefelejcs szirmok színén mindenféle vétkem.
Minden-Kincsem,
Oldalbordám:
Terézia!
TeréziÁDÁM –
Almáskertészkedvemben, ó,
Minő, minőbb édenem –
Háromunokás Nagy –
Szerelmem!

2.

Fájlaló

Fáj itt, fáj ott, fáj mindenütt,
Amikor nem vagyunk együtt,
Ha süt, esik, vagy havazik.

Fáj itt, fáj ott, fáj mindenütt,
Mikor veled vagyok merőtt,
Ha süt, esik, hózik – mindegy.
Fáj itt, fáj ott, fáj mindenütt.

Az élet így jár/t/ le, gyerünk,
De! Hogyha süt, csak süt, csak süt,

Fájhat itt, ott és mindenütt,
Amikor nem vagyunk együtt –
Mikor veled vagyok merőtt.

Ilyen az élet, mondd, milyen.
Új túlvilág, te másmilyen –
Fekete lyuk fényeiben.

3.
Időzítő

Már a múltunk sem olyan, mint régen.
Az ősz halottas ágát nézed?, Szépségem.

A nászágy is ez volt – tisztaszobásan.
Slájeres mirtuszok – szmogériában.

Valami kellene, Adysabb nyár heve,
Zengjen fény-tapaszt lukacsos egekbe,

Vagy – termékenyebb május zubogó zuhéja.
Temetők, ébresztő, nemzőbb forradalomra!

Minő lázítás ez, te-e, bitang senki-mindenházi.
Mennydorgösködő hang, dehogy jóisten, hisz!

Földédesanyánk sem olyan már, mint régebb.
A kerege tél veszett kutyáit félted?

Hogy nyálzanak – „Becsüljük meg hóhérainkat.”
Demokráciát fon hóhér a hóhérnak.

Nyújtópad, hamvveder természetünknek?
Referencia Idők, jaj be kellenétek.

Lőrincz György

Bécs fölött a Hargitát

(Regényrészlet)

– Tehát, Te vagy Irma?

Barna, mosolygós arcú, középmagas, inkább telt, mint sudár nő áll vele szemben. Bolyhos, barnás, hajfürtjei alatt szelíd zöld szemei ragyogtak, amikor ráemelte.

Átkarolja, megöleli, ahogy pár perccel korábban Istvánt is, az öccsét. A sógorasszonya megadóan belesimul a karjaiba. Fészkelődő melegség árad belőle.

„Tehát, rosszat nem beszéltek rólam!” – nyugtázza.

István megférfiásodott, magas, telt lett. Olyan, mint az apjuk volt. Még a mozgulatai is teljesen rá, az apjára emlékeztetik. Lassúak, mint az örökóra ingása. István viszont, ahogy meglátta, úgy csodálkozott rá, mint aki nem hisz a szemének se. Aztán valósággal, mint a pelyhet, fölkapta, földobta a levegőbe. – Te vagy az bátyja, hát ez aztán a meglepetés!

Önfeledt öröm tört föl mindenkiből. Még a gyermekek is ámulva kacagtak, hogy az ő máskor komor apjuk mire vetemedik. Nem volt senki részéről semmi képmutatató vagy rejtezkedő szerepjátszás, bár az igazság az, a lelke mélyén számított rá. Ha néha-néha meg is feledkezett róla, más és más gondolatok is gyötörték az úton végig, átsuhant benne mindaz, amit az utóbbi napokban az otthoniakról hallott. Mert furcsa hírek kaptak szárnyra, járták be Bécs sikátorait, macskaköves utcáit, széles sugárútjait.

Akik rögtön, a „forradalom” után, örömeükben, már az első napokban hazamentek vagy telefonon érintkezésbe léptek az otthoniakkal, furcsa élményekkel, megmagyarázhatatlan benyomásokkal gazdagodtak. Mintha jellemükben kicserélték volna az otthoniakat. Mintha valami visszafordíthatatlanul, könnyörtelenül megváltozott volna odahaza. Mintha az otthoniak félnének valamitől. Tőlük. Az addig törődő, érdeklődő féltést, a kedves szavakat: hogy vagytok, miért nem jöttök haza? Miért ültök abban a nagy idegenségben? – most, hogy valóban végleg haza is tudnának menni, bizonytalanságban úszó, kétértelmű szavak váltották fel. Elnyelt félszavak, ki nem mondott, csak sejtető gondolatok roncsolták a csendet. Ahogy az otthoniak elhallgattak beszéd közben a mondat közepén. Ahogy váratlanul összevillant a tekintetük, vagy figyelmeztetőn rászóltak egymásra. De több elfogyasztott pohár ital után, olyan eset is előfordult, hogy az addig szelíd testvér, unokatestvér, sógor, koma, mintha csak az időjárásról beszélne, olyan nyugodtan a szemébe mondta az illetőnek: nekik azok, akik egykor elszöktek, ne adjanak tanácsot. S még meg is toldották azzal: maradtak volna odahaza, élték volna azt az

életet, amit ők, szökésükkel nem rombolták volna az otthoniak lelkét. S ha egyszer elszakadt a gát – a lelkükben felgyűlt, virrasztó kérdésözönt nem lehetett megállítani. S nem lehetett az itatra fogni sem. Mit gondolnak? – tették fel az addig elhallgatott kérdést –, hogy éltek meg ők azt, hogy odahaza maradtak? És ezzel lemaradtak a jobb élet lehetőségéről? Segítették az öregedő szülőket, őrizték Erdélyt! Vagy mit gondolnak, hogy éltek meg, hogy minden este a tévében gyalázták őket? Hogy az újságok másról sem írtak, csak arról, hogy ők, a gonosztevő, topor-tyánféreg magyarok veszik el Erdélyt! Amelyet ráadásul Decebál végrendeletében –, amelyet persze a bejövő magyarok találtak és őriztek meg –, a románoknak hagyott. Azt, hogy a könyörtelen és izzó gyűlölet, a hatalom számára valóságos balsam volt. Gyémántfényű gondolat, el lehetett takarni vele a nyomorúságot, a gyógyszer- és élelmiszerhiányt, a nincstelenséget. Hogy és miként éltek meg azt, hogy nemcsak a múltjukat, a létezésüket is nap mint nap kétségbe vonták? Visszatérő mondatok, gondolatok voltak ezek, mint a nótavégén a *sej-haj*. Persze, családonként, s egyénekenként változtak az érvek és az elhangzott szavak is.

És mindez persze csak a bot és az igazság egyik vége volt. Mert ott volt a másik véglet is, amit alkalomadtán, a részegség fárasztó és göröngyös útjain, szintén a fejükhöz vágta. Könnyű volt nektek odakinn beszélni, prédikálni, papolni, tanácsot adni, magyarkodni... Elítélni, megszólalni minket, hogy gyáva, lapuló férgek vagyunk... Akik még lázadni sem merünk... Miközben mi már nemhogy lázadni, már álmodni sem mertünk. Mert már attól is féltünk – nappal vigyáztunk rá –, nehogy éjjel, álmunkban, az asszony előtt elszóljuk magunkat. Mert tudtuk, nemcsak ő hallhat minket. A poloskák ott vannak a villanyégőben, a telefonban, a mindenható állam törődő figyelme vigyázza még az álmaikat is! A falakat, a parkettát, nap mint nap kétszer is végigtapogattuk a tekintetünkkel, s ha kellett, sokszor még a tenyerünkkel is, keresve a titkos helyet, ahová elrejtették azokat. Ha a falból egy homokszem miatt lepattogott egy kis helyen egy darabka vakolat, kipiszkáltuk a keletkezett lyukat egészen a tégláig, hogy nem rejtettek-e el oda is valamit. Vagy, ahogy kiléptünk a házból, jelt hagytunk, lisztet, finom krétaport szórtunk szét a bejárathoz, hogy tudjuk, ha járt bent valaki...

Arra persze nem is gondoltunk, a legéberebb állapotban sem, hogy miért adnak váratlanul, s meglepő gyorsasággal útlevelet néha-néha...

Persze ott volt a másik fél igazsága is, hogy ezt épp nekik mondják? Nekik, akik odakinn egy ékezetért órákig viaskodnak, megküzdzenek? Akik, ha egy percre megfedkeznek a betevő falatról, amit nehéz munkával keresnek, másra sem gondolnak, csak a magyarságukra? Azzal kelnek, azzal fekszenek. Jöttek volna el ők is, ha már vádaskodnak, úszták volna át a Dunát, próbáltak volna, ahogy ők, küszködve talpon maradni? Magyarkodni, ha már épp arról beszélnek! Ráadásul azt se tudják, mi a honvágó! Mit jelent az, hogy egy idő után, egyszer csak egy

nap, egy elejtett szótól, egy lesimuló vagy felkunkorodó bajusz látványától, vagy bevillanó emléktől eláll még az ember lélegzete is? Szorítani kezd az ember melle, és érzi, hogy nem kap levegőt! Fuldoklik és nyög, már-már jajgat, mint a szülő nő a rászakadó fájdalomtól! Arról már nem is beszélve, ha a tévében véletlenül egy magyar táncot lát, hull a könnye, mint a zápor! Hogy könnyű odakinn magyarodni? Hisz, rajta kívül kit érdekel az ő magyarsága? A török vagy albán szomszédját? Utaztak-e ötven vagy száz kilométert valaha is egy vasárnapi miséért, hogy magyar szót hallhassanak? Tudnak-e arról, hogy a lelkük mélyén néha feltör a kétség, hogy nem árulók-e? Mert egy pillanatnyi rossz döntés okán ott hagyták a bajban az apjukat, anyjukat, testvéreiket. Ott hagytak csapatot, papot, gyengítették népüket? Vagy tudnak-e arról, hogy nem egyszer, nem egyet közülük elfog valami különös érzés, s úgy hiszi, hogy ő az utolsó magyar! Bár tudja, hogy ott van mellette száz és ezer, ismeri név szerint is, és beáll az agyába mégis... Aztán már zakatolnak is az agyában vonatkerekek...

Odahaza, jóban, rosszban, de magyar közösségbe születik az ember, teljes életet él, valósággal beleszületik a magyarságba, a legfontosabbat, a magyar szavakat is ingyen kapja... Nem kell válaszon a *mutter* és *fatter*, az *édesanya* és *édesapa* szavak között. Mit tudják ők, hogy a szavakkal együtt veszi el az ember még a lelkét is! A szavak zöngésével, zamatával, titkos tartalmával. Mit jelent az, amikor az ember meglát egy fenyőt, s már az összes székelyföldi fenyvest látja?

Mi történt velük, mitől féltek? Nettán attól, hogy hazaköltöznek s kikérik a részük? A szegénységből, a girhes tehenekből, lovakból, köves terméketlen földből, vagyis abból a kevésből, amit ők, maguk vagyonnak hittek, hisznek? Mert más magyarázat nem volt az otthonmaradottak viselkedésére. Igen, úgy tűnt, hogy a bizalmatlanság beköltözött a lelkükbe, s fullánkja, kísérő, lebegő árnyéka lett minden szónak. Szűkülő vagy villanó tekintetnek. A szavak, amelyek addig csak babusgattak, simogattak, tüskéssé váltak, s mint a dörzspapír, szúrtak, karcolnak. Pedig az ismerősei közül nem döntött senki a hazaköltözés mellett. Nem volt okuk az otthoniaknak a félelemre. És épp ez volt a meglepő! Elhallgatott az is a hazaköltözésről, aki addig, mindennap elsírta magát a honvágytól. Vagy talán a honvágy hangoztatása jó ok volt az italozásra? Mert ha valaki rákérdezett egyre-egyre, jött is a válasz: – Éppen én legyek az első? Viszont az is igaz, nekik, az elszökötteknek volt tapasztalásuk arról, hogy milyen a kapitalizmus... S ha hazaköltöznek esetleg sikeresek lehettek volna... Ezt azonban, akik gondoltak is rá, többnyire a saját bukásuk igazolásaképpen élték meg.

Szóval jöttek, mentek a hírek. Jók, rosszak és rémhírek is. Ahogy az is igaz, egyesek a bécsi magyarok közül akarva–akaratlanul valóban elszólták magukat. Neki személy szerint a legmarkánsabban Kövecsi Zsiga keszeg, cserepes szájú felesége fogalmazott, aki amikor egy nap találkozott, rögtön rákérdezett:

– Volt már odahaza?
 – Még nem – válaszolta.
 – Ne is menjen, András – mondta kendőzetlenül, önérzetesen. Karcsi hazament, és azóta is bánja. Ezek megbolondultak odahaza...

– Vagy mondhatnám azt is, az menjen haza, aki el akarja űzni a honvágát...

Kérdésére, hogy miért is? – pedig azt mondta:

– Talán félnék, hogy hazamegyünk... Féltik a vagyont... Mert Karcsi régebb, odahaza, ha egy kicsit ivott, mindig arról beszélt, hogyha változna a helyzet, esetleg hazamenne. Hazaköltözne...

– Szóval... Féltik a semmit. Ami nincs – fejezte be nevetve... Nem is tudom, van-e értelme, hogy beszéljünk róla?

És ezek a gondolatok kísértették, fertőzték az agyát neki is. És attól a pillanattól, hogy a Kövecsi Zsiga feleségének a szavai ellenére eldöntötte, hazamegy. Már aznap hajnal óta, ahogy Marosvásárhelyről elindultak, csak ez járt az eszébe. És ez villant át rajta rögtön, már abban a percben is, amikor meghallotta az anyja hangját. Mert akkor még az első percekben nem látta az anyját. Aztán meg persze az, s ez szinte mindig, vajon, hogy bánnak az anyjával?

Kicsi, töpörödött, elfogyó asszonynak képzelte el valamiért az anyját, aki fogy ki az életből. Vajon talál-e a szót a menyével? S ha igen, milyen áron? Magába fojt, elnyel mindent? Megkövesedik a lelkében még a csend is?

Arról persze, amiről az úton végig álmódzott: – Csak az esti harangszóig engedjen el Édesanyám! Csak az első csillagig! – ahogy belépett a kapun, rögtön megfélekedett. Nem jutott eszébe a korábban már előkészített mondat. A zöldre mázolt vaskapu volt az oka, amely teljesen megdöbbenette, s mint egy atomrobbanás, még az emlékeit is szétverte? Vagy a félelem, hogy a sofőr, meggondolja magát, elfogadja a meghívást, s mégis bemege?

Kavargott benne minden. Az is, amit gondolt, és az is, amit már eddig tapasztalt. De még fel sem egyenesedett a csomaghordásból, ahogy a kutya ugatni kezdett, már hallotta is az anyja szavait: - Istvánék, nincsenek idehaza...

A kert felől jött a hang, egészen más irányból, mint ahogy az egykori emlékei alapján várta. Mintha az anyja, valahol éppen az udvaron lett volna. Talán vacsorát vitt a kutyának? Vagy enni adott a disznóknak? Mert, ott, a pajta bal oldalán volt hajdan a disznóól, rögtön a trágyarakás mellett, a tyúköl s a kutyaól társaságában.

Majd egy pillanatra rá átsuhant rajta az is, hogy az anyja azt hiszi, valószínű valaki helybéli keresi. Valamilyik szomszéd, barát, netán rokon. Elmosolyodott magában. Mintha a szavak révén éppen egy csokor virágot nyújtottak volna át, mert a gondolat, hogy az öccse s a családja nincs odahaza – ahogy tudatosult benne mindez –, váratlan örömmel töltötte el. Valósággal fölgyalmozta. Ha nincse-

nek idehaza – gondolta fellelkesülve –, akkor csak úgy kettesben, maguk között, őszintén elbeszélgethet az anyjával. Megtudhat tőle ezt-azt. Megtudhatja, miként él. Tisztelik-e, becsülik-e, ahogy illik? Hogy van? Belenéz, átláthat a dolgokon. A szavakon! Amelyek persze arra is jók, hogy elrejtsek az igazságot.

Valójában azonban, csak ekkor, az anyja hangjára egyenesedett fel a csomagok közül, s nézett el a hang irányába, hogyha az anyja elindulna, vagy jönne feléje, láthassa:

– Én vagyok, Édesanyám!

Úgy tűnt azonban, mintha az anyja nem is hallaná a szavait. Vagy a szavak, nem jutottak el a tudatáig, mert meg sem mozdult, nem indult el, rohanva feléje, ahogy szerette volna, vagy várta. Persze kérdés lehetne az is, mire gondolt, mire számított ő tizenöt év távollét után? Hogy az anyja netán még a szürküettel vegyülő ködön át is felismeri? Vagy ha már a hangja alapján nem is ismeri fel, mert persze, hogy megváltozott az is, annyi év után, ráadásul krákog és köhög a sok cigarettától, de megérzi, hogy ő jött? Él és működik a megérző anyai szív, amelyről annyit írtak.

– Én vagyok, Édesanyám! – ismételte meg az előbbi szavait, de most már jó erősen megnyomva az *édesanyám* szót.

És ekkor megtörtént a csoda. Amelyet annyiszor elképzelt, várt.

– Szent Isten – sikoltott fel az anyja – Te vagy az Andris?

– Én vagyok, Édesanyám!

Az anyja újra felsikoltott:

– Szent Isten, hát Te vagy az, édes fiam? Te?

Majd:

– Már azt hittem, sose foglak látni.

Rohanni kezdtek egymás fele, pontosabban csak ő az anyja hangja felé, mert az anyja állt, mint aki odacövekelődött a földhöz, és mozdulni sem bírt: – Hogy van Édesanyám? – kérdezte, ahogy közel ért, s már az anyja alakja is láthatóvá vált.

– Én, jól. Jól vagyok, fiam!

Megölelte, megszorította, felkapta a levegőbe, körbefordult vele:

– Biztos?

– Biztos.

– Jól bánnak magával?

– Persze.

– Annyit gondoltam magára, hogy el sem tudom mondani. Sokszor még maga a gondolat is fájt.

– Én is rád, édes fiam!

– Az elején többet voltam itthon, mint ott, ahol voltam, egyfolytában magával beszélgettem.

– Mindennap beszélgettem én is veled, Édes fiam! Hol az udvaron, hol a mezőn, kapálás vagy szénaszáritás közben, hol este apáddal az ágyban.

– Annyira hiányzott, hogy néha sajogni kezdett a bőröm is, nem lehetett hozzáérni, fájt még az érintése is.

– Nekem a szívem sajgott, fiam, de az aztán mindig. Nem volt egy olyan nap, hogy ne gondoltam volna Rád! Főleg az első időben, amikor nem tudtunk Rólad semmit. Már-már azt hittük – ne haragudj ezért – a halak eledele lettél!

Ez a beszélgetés még kint hangzik el, az udvar közepén, aztán Csapó András kibontakozik az ölelésből, megfogja az anyja kezét, majd a kapuhoz érve lemutat a csomagokra.

– Ezeket hová tehetjük el?

Az anyja csak most néz körül, most néz le a földre, ahol szórt rendetlenségben egymás mellé, egymásra rakva álltak a csomagok. Összecsapja még a kezét is, úgy kérdez rá: – Hát Te mivel jöttél, édes fiam?! Teherkocsival?

– Én Udvarhelytől egy kisbusszal. Oda egy segélyszállítmánnyal érkeztünk, azt rendeztük egész nap. Épp csak kiszaladt velem, már vissza is ment. Majd vasárnap utánam jön, s vele is megyek vissza.

– Még meg sem érkeztél, s már mész is? Még meg sem érkeztél s már az elmenésről beszélsz? Ne ijesztgess, édes fiam!

– Elmondok majd mindent.

Az anyja újra és újra körbenéz, meg szemléli a csomagokat, aztán azt mondja:

– Fölvihetnők az új házba is, mert van kulcsom hozzá, én tüzelek, ha valahová elmennek, de tegyük be hozzám.

– Hogy-hogy magához?

– István kitatarozta a régi házat, s épített a kert sarkába egy kicsi házat, hogy amíg dolgoznak, nekem s a gyermekeknek legyen hol laknunk. Ez aztán végül nekem maradt...

– Aha – villant át rajta – s úgy érezte rögtön, hogy az öccse meglopta őt azzal, hogy a tudta és beleegyezése nélkül átépítette a régi házat.

De fennhangon nem mondott semmit.

Behordták a csomagokat, takaros kicsi ház volt, még akkor is, ha mindössze egy tenyérszobából, konyhából, kamrából s szobából állt. Ráadásul a konyha, egy elfüggönyözött mosdókagyló kivételével, a régi, gyermekkori bútorokkal volt berendezve, amelyek visszalopták az egykori hangulatot a szívébe. Itt és ekkor, a benti fénynél nézte meg valójában az anyját. Olyan volt, mint régen, gyermekkorában, amikor még fiatal volt, sima fekete haja, amelyet lesimítva, kontyba rakva hordott, rásimult a fejbőrére. Mindössze talán egy kicsit alacsonyabb lett, tőpörödtebb. De nem volt egy ősz hajszála sem – még az arca sem esett össze –, csak a szája körüli ránc mélyült el. Inkább maga a fekete ruha volt önmagában idegen, furcsa rajta.

– Ezt a sok csomagot kinek hoztad? – kérdezte zavartan.
– Én ide, maguknak. Ezeket a nagy bőröndöket s necceket az osztrákok adták.
Én csak ezeket hoztam, ni, s rámutatott a saját csomagjaira.

És el is kezdte kipakolni az anyjának hozott ajándékokat.

– Nem kellett volna költs, Édes fiam. Biztos Nektek is megvan a saját bajotok.

– A feleségem pakolta, nem én, azt sem tudom, mi van bennük.

– Jó feleséged van, fiam, ha még rám is gondolt...

Találkozott a tekintetük.

Az anyja, mintha csak igazából ekkor látná először, egy ideig szótlánul bámult rá. Le sem vette a szemét róla. Már-már megbabonázva, megkövülve nézte. – Hát Te vagy az? – kérdi újra és újra! Majd válaszol is rá! – Megemberesedtél, édes fiam!
Meg!

És a fekete szembogara ragyogni kezd. Karjával körbefonja, átöleli, szemével újra és újra végigtapogatja. Majd amikor nyugtázott mindent, megszólal újra! – Isten hozott, Édes fiam!

– No, erre kell igyunk egyet – mondja István, az öccse, az első döbbenete után, s a meglepetésből hirtelen feleszmélve. – Ezt nem élhetjük túl szárazon. Ilyen nap nincs minden évben.

És álmélkodva ránéz, mintha még mindig úgy hinné, álmot lát!

Irma, a felesége, az István szavaira már indul is rögtön a kredenc felé, hogy előkészítse a tárcát a poharakkal.

István tovább beszél. – Jól megleptél, Bátyja – mondja örömtől fénylő hangon – ez aztán az igazi meglepetés.

Majd, mintha leplezni akarta volna talán a megrendülését is:

– De hát, miért nem írtál? Most már lehet írni, sőt, akinek telefonja van, telefonálni is lehet. A hatalom eltűnt, mintha soha nem is létezett volna.

– Na, ezt azért ne hidd – akarta mondani –, de aztán meggondolta magát, nem kezdi rögtön ellentmondással a beszélgetést. – Egy segélyszállítmánnyal jöttem, magam sem tudtam, hogy hogyan s miként lesz – fejezi be.

Aztán magyarázatként hozzáfűzi azt is: – Azt sem tudtam, egyáltalán jöhetnek-e?

– Aha – gondolkodik el az öccse, mint aki feleszmél – valóban...

– Azt sem tudtam, megvan-e még az ítélet ellenem – nyomatékosítja az előbbi szavait Csapó András –, nyilván tartják-e valahol, ha máshol nem, a határnál?

– Hát, ez igaz – válaszolja István, elgondolkozva.

Egy pillanatra maga elé néz, úgy néz töprengve, mintha látna is valamit, aztán legyint a kezével, mintha valakivel beszélgetne, majd felvidulva hozzáfűzi: – Itt most nem működik semmi Bátyám, és ráadásul más világ lesz!

– Igen?

– Biztos!

– Újévkor még minket, magyarokat is köszöntöttek a románok! Boldog új évet kívántak! – Rég nem volt ilyen!

Aztán szembefordul vele, ránéz újra, mintha nem tudna betelni vele, megöleli, hátbaveregeti. Látszik, valóban örül a jöttének.

– Megemberesedtél, bátyám – mondja –, elmehettem volna Bécsben melletted.

– Bécsben? – nevet fel Irma, a felesége, aki most kezd túl lenni az idegen férfi által okozott meglepetésen – elmehettél volna itt is az utcán!

Majd leplezetlen örömmel:

– Úgy vagytok egymással, mint az osztrák trónörökös s a székely ember – mondja nevetve.

– Ők hogy voltak? – néz rá oldott kíváncsian a sógorasszonyára.

– A trónörökös vadászni jött, eltévedt, egy fél napig kódorgott itt a Hargitán, aztán egyszer szekérezőgést hallott, egy öreg székely jött arra egy szekérral. A trónörökös fölkéredzkedett, fölült a fával megrakott szekérra, s mert érezte, hogy milyen nevetséges, s jelezni szeretette volna azt is, hogy a sáros, gyűrött ruha ellenére ki is ő, azt mondta fontosságát hangsúlyozva: – Én vagyok az osztrák császár fia. A trónörökös – fűzte hozzá. Mire a székely, csak úgy a válla fölött: – Hát persze, s én vagyok a török szultán...

Kacagás harsant, még a gyermekek is felnevettek. A sógorasszonya úgy nevetett, mintha a viccet most hallaná először valaki mástól. Nemcsak az arca nevetett, hanem az egész teste. Ringott, hullámozott még a levegő is körülötte.

Csapó Andrásban a vidám hangulat hatására oldódni kezd a szorongás, borzongani kezd a szíve körül:

– És Ti? – néz le a megilletődött gyermekekre.

A gyermekek, akik lefekvéshez készülődtek, most ott állnak mind a kályha körül. Mint valami különös látomást bábász szemekkel, megilletődve nézik. István, az öccse viszont, aki szemmel láthatólag büszke a családjára, be akarja mutatni őket.

Rászólt:

– Hagyd, találjam ki én, magam. És a fényképekre emlékezve, sorra vette őket.

– Te vagy Andris, úgy-e?

És arra gondol: vajon az apjuk után vagy talán neki kedveskedve kapta a nevét?

Nyurga, sovány fiú állt előtte. A gyermek szégyenlősen fölnéz, tétován rá is mosolyog, aztán lehajtja a fejét. A mozdulat a saját egykori, gyermekkori énjére emlékeztette. Így állhatott ő is hajdan, egy-egy ismeretlen felnőtt előtt. Ilyen megilletődötten, ámuló, bámuló szemekkel. Rátette a kezét a gyermek fejére, barackot nyomott rá: – Csak nem vagy szégyenlős? Majd hozzáfűzte, azt is: – Egy ilyen nagy legény, aki már majdnem nősülés előtt áll, ne legyen szégyenlős! Hisz a lányok már ájuloznak, ahol te jársz!

A gyermek kényszeredetten s kissé csodálkozva, szelíden elmosolyodott, aztán elfintorított arccal újra felnézett rá. A kutató, vizsgáló tekintetétől arra gondolt, most azonosítja mindazt, amit a családban beszéltek, amit hallott, és elképzelt róla. És az arca, tekintete alapján, nem mondhattak rosszat róla. Egy nyílt tekintetű, tiszta arcú, csodálkozó gyermekarc tekintett vissza rá, inkább kíváncsi néma derűvel, mint gyanakvón, kutakodva. És a saját gyermekkorából tudta azt is, mit lát. Tudta, ha valaki elment egy közösségből, azt, mint valami titokzatos mesehőst őrizi az emlékezet. Egyfajta különleges varázs veszi körül, lengi be. És ezt keresi rajta is a gyermek. A látomáson túli mesehőst.

Megsimogatja, megpaskolja a gyermek arcát:

– Te pedig Kati vagy! – mosolyog rá az egyetlen lányra, aki az anyja szoknyájához simulva, kutakodva les fel az arcába.

Őzsemű, nevetős, szökésbarna, huncut szemű leányka tekint vissza rá. Amikor mosolyog, az arca boltozata olyan, mint a nagyanyjának, még a gödröcske is ott van az orcája közepén, és a nagy csodálkozó szemei ragyognak. Igen, nyugtázza magában, az anyja lehetett ilyen, hajdan, aki most fekete csönd, az elkophatatlan fényű, örökké ragyogó, kacagó szemeivel.

Ránéz az anyjára, aztán vissza a kislányra, rászzegezi a tekintetét újra és újra mindkettőjükre.

– Tehát így születünk újjá – nyugtázza magában.

De fennhangon nem mond semmit.

István, mint egy kívülálló, büszke önérzettel szemléli a családját. A legkisebbikre, a harmadik gyermekére néz, aki az ujját szopogatva inkább unatkozva, mint érdeklődve csodálkozik rá. De mielőtt megszólalna, Irma rákérdez:

– András bort iszik, vagy pálinkát vegyek elő?

– Ne siessen, Irma! – mondja.

– És Te vagy Isti, igaz? – guggol le.

Fölemeli a gyermeket maga fölé a levegőbe, rákacsint, túljátssza magát, de a gyermek, elsötétülő szemei s legörbülő szája láttán, visszafogja a mozdulatot. Leengedi a földre, csak megsimogatja az arcát.

– Bort vagy töményt kérsz? – ismétli meg az öccse.

Szertartásosan fölegyenesedik:

– Először is, mielőtt még máshoz fognánk, meg kell köszönnöm, hogy gondját viselitek anyánknak – szólal meg ünnepélyes méltósággal. – Főleg Neked – fordult az előbbi szavaitól szemmel láthatólag érzékenyülő öccse feleségéhez.

Folytatni akarja – ezt a mondatot s magát a jelenetet hazafele többször is elképzelte, elismételte –, de István rögtön visszaveszi a szót tőle:

– Nem kell megköszönj semmit – válaszolja a felesége helyett is: – Anyám nekem is! – folytatja, majd rögtön hozzáfűzte azt is: – Ez a mi életünk, az meg a tied.

A hangja határozott, talán az illendőnél is keményebb, s kiegészíti azzal: – Bár az is igaz, hogy Apánk nem tudta megbocsájtani soha, hogy elmentél...

Az anyja keze megrebben a kilincsen, mert ott áll még mindig az üveges verandaajtóban, sötét árny fut át az arcán. Tehát kezdődik – gondolja Csapó András! Most kezdődik, amitől tartott. És most már érti azt is, hogy mire és miért mondta az anyja, amikor a kapucsukódást s a kutyaugatást hallotta és ő örömmel felugrott, hogy: talán nem kellene felmennünk most! – Ihatott is! Félt? Sejtett vagy tudott valamit?

– Ne izgassa magát – nyugtatta meg ott és akkor. De úgy tűnt neki is, hogy éle van az István szavainak.

– Ha iszik, sose tudja, mit beszél, s most kétszeresen is izgága –, hallotta az anyja mondatának második felét is.

– Miért?

– Mert benne van a tanácsban, egyfolytában gyűléseznek, veszekednek.

– Politizál?

– Igen. Pedig megmondtam, hogy ne foglalkozzon vele. Megmondtam, a politika nem nekünk való... Olyan, mint a kénköves, tüzes pokol, nem lehet soha szabadulni belőle.

– Valaki kell csinálja azt is – próbálta nyugtatni –, de az anyja nem hagyta lebeszélni magát...

– Nekem beszélhetsz – szólt vissza, tudom, amit tudok... A faluban azt beszéltek mindig: a nyilasokból lettek a legnagyobb kommunisták.

Erre nem volt mit válaszolnia, és nem is válaszolt. Most viszont, ahogy az elötétülő arcát látja, arra gondol: az anyja fél. Beszéltek róla egymás között? Vagdalkozott István? Számon kért valamit? Valami olyant mondott az öccse, ami fájhatott az anyjának? Vagy talán mindig is fél valamiért? A nagy tiltakozása ellenére még sincs olyan jó dolga itt? A lakásban másodpercek alatt felerősödött a csend. Ott állnak mind a szoba közepén, a kályhában pattog a tűz, egyedül csak az anyja áll külön. Ott áll rögtön a bejárati ajtónál, fekete csönd veszi körül. Fekete ruha, fekete szoknya, fekete kendő van rajta – hát igen, az eltelt idő tekint vissza az anyja alakjáról. Az egykor volt, valamikori, hajdani idő, a maga fekete ruhába kényszerített szokásaival, amely tartalmában nem változott talán, amióta elment azóta sem. Soha. Ahogy a falusi öregasszonyok álltak mindig is. Állnak. Talpig feketében. A kapualjakban, az udvaron, a lakásban. Észrevétlen, bocsánatkérőn. Ahogyan élnek. Úgy áll az anyja is. Igen, az öregasszonyok észrevétlen csöndje, jelenléte tükröződik vissza: – Itt vagyok, még élek, mit tehetnék?

Megigazítja a fejkendője csücskét, húz egyet a szárnyakon, mintha meg lett volna lazulva – nem volt.

Hirtelen élesen és tisztán látja magát. S nem is a saját szemével, hanem rögtön

az ördög szemével, aki hirtelen megjelenik Kövecsi Zsiga, keszeg, sovány feleségének a képében. Annak a gúnyos, csúfondáros arca, tekintete villan... De, ahogy körbenéz, az öccse feleségének a mosolygós arca láttán megnyugszik. Pillantása találkozik a gyermekek várakozó tekintetével, s feleszmél. De hisz azok várják az ajándékot – gondolja. Várják, hogy hozott-e valamit, s ha igen, mit hozott!

– Gyere, segíts – szól rá az öccsére. És megkérem, jöjjön Irma is!

– De hát, ne magázd Irmát! – mondja István inkább csodálkozó hangon, mint meglepetten, hisz a feleségem.

– Akkor gyere Te is, Irma! – oldódik fel – hozzuk fel a csomagokat!

– De hát miért nem hozzánk pakoltál be? – éri utol ismét az István hangja. – Miért nem hozta fel Andrást hozzánk, Édesanyám? Jól tudja, hogy ide bármikor feljöhet, miért nem ide jöttek fel?

Nincs semmi kétszínűség a hangjában, ahogy az anyja válaszában se: - Mire feleszméltem, már bepakoltunk. Engem is úgy meglepett, hogy az eszemet se tudtam hol van.

De ekkor aztán hirtelen és egycsapásra ki is józanodik a tépelődésből, mert váratlanul megszólal Irma, a sógorasszonya: – Hová akar ülni, Édesmama? Tessék helyet foglalni, mire jövünk. Ne álljon itt az ajtónál...

Édesmama? – kóstolgatja a szó ízét? Zamatát. Ezt a szót így még nem is hallotta. Újra és újra megismétli: Édesmama? „Ezt nem mondják annak, akit nem szeretnek”. És, hogy nem először mondják, látszik abból is, hogy nyoma sincs az anyja arcán a meglepetésnek. S hogy nem téved ebben, az meg onnan is sejthető, ahogy Kata, az a kis, apró csöppség, befészkelte magát rögtön a leülő nagyanyja ölébe... Hát igen, az ilyen dolgok nem véletlenek, gondolja. Nem. Hess ördög, többet ne piszkálj – nyugtatja meg magát.

Már az udvaron vannak, amikor eszébe jut, s már-már védekezően, s magyarázatként rájuk szól:

– Aztán amit látni fogtok, azt nehogy sértésnek vegyétek. Nem mind az én ajándékom. A sok, vagyis a több, a szállítmány vezetőjének az ajándéka. Én sem tudtam róla, csak amikor Udvarhelyről elindultam.

Majd hozzáfűzi azt is:

– És hoztam egy kicsi italt én is, azért mondtam, hogy várjatok... Mégiscsak én jöttem haza...

Németh István Péter

Virágnaptár A. D. 2017.

(A 200 éves Tompa Mihály emlékének)

1. (Első)

még úgy csukódtak télire
be mind az ablakok
hogy alattuk a kertben
az ágyás földje fagyott
mikor ajtóm nyitottam
köd volt ma fény alig
de szál tavaszi hunyor
bontotta reggelre szirmai

2. (Martyn Ferenc: Hóvirágok)

a hóvirág csupán két szál
a hó alól csak eléd áll
számolsz mindössze hat szírom
s fehér a fehér papíron
a szár meg néhány vonalka
fejét gyöktörzsig lehajtja
szájából nézd tejfog-fehér
villan elő lepellevél

3. (Képeslap)

friss április hozta
jó hír húsvéti posta
tizenhatodikán
amit három tulipán
párta-pirosa
fest papirosra

4. (Berzsenyi-könnycsepp)

hullámolnak elébed
lám a kigyósziszek
árnyék sincsen alattomos
fényben amerre jársz
fölkéklík valahány
szál a bokád körül
csak gyöngykavics pereg

5. (Tükröződés)

annyira nem láthatsz át
a konyhaablak üvegén
hogy megpillanthasd arcát
kevéske ehhez még a fény
ám rácsokon túlra elem
finom mósuszillat szállt
s ím színről-színre most látni
mint nyit cserépyi muskátli

6. (Rosa mysthica)

gyermekkorod nyara óta
ha először újra nyílna itt
szál titokzatos értelmű rózsa
nem számlálnád szirmai
csak elnéznéd hosszan arany
alkonyatban szótalán
valami ötödik évszak szerint
dült kerttel épen vissza ring